

جنید بغدادی، - ۲۹۷ قمری

jonayd-e baqādāī (- 910)

آغاز: بسمله، الحمد لله و سلام علی عباده الذی اصطفی. قال الشیخ الامام ابوالقاسم الجنید، قدس الله روحه و نور ضریحه: آنسک الله بقریه، و جدد لک فی کل وقت من الزیاده فی بره انجام: فکان موجوداً فی الصفة معدوماً من المشرب، فصار عند ذلك موجوداً مفقوداً

چاپ: ایران، تهران، نشر جامی، ۱۳۹۰ شمسی، مسعود انصاری، در کتاب تاج العارفین جنید بغدادی: رسایل، سخنان و احوال

تهران؛ دانشگاه؛ شماره نسخه: ۱۶/۱۵-۶۱۶-ف و ۱۱۹۴/۱۳-ف

نسخه اصل: شهید علی پاشا ش ۱۳۷۴؛ خط: نسخ، کا: اسمعیل بن سودلیر، بی تا؛ گک (۶۱-۶۳)، ۲۱ سطر [قیلمها ف: ۱-۵۱۳ و ۵۸۰]

● فرق بین اصولی و اخباری / اصول قه / فارسی

farq-e beyn-e osūlī va axbārī

نظرات علمای اصول و اخباری‌ها در ادله استنباط احکام، در این رساله گزارش شده و مؤلف سعی می‌کند اشتباهاتی که درباره این دو فرقه رخ داده رفع گردد.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... اما بعد آنچه مذکور ساخته اند که اخباریین می‌گویند که حجت دو چیز است.

انجام: و عالم دریشی عالم دیگر است و بظاهر شرع کاری ندارد، و الله اعلم.

[فهرستواره منزوی ۴۵۸/۹]

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۹۴۷۴/۲

آغاز و انجام: برابر

خط: نسخ، بی کا، بی تا؛ جلد: تیماج، ۲۵ گک (۷۸-۱۰۲ پ)، اندازه: ۱۷×۱۰ سم [ف: ۲۴-۲۳۶]

● الفرق بین الاصولیین و الاخباریین / اصول قه / عربی

al-farq bayn-al uşūlīyīn wa-l axbārīyīn

همدان؛ مدرسه غرب؛ شماره نسخه: ۵۰۴/۷

آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم و من علماء المحدثین شیخنا و مولانا ابو الحسن تلمیذ العلامة الشیخ المجلسی رحمه ... فحینئذ اعتصمت بکتاب الله العزیز الجبار و تمسکت باخبار الائمة الابرار ... فاعتقدت فی الاصول ما ورد عنهم ... ما حاصله مسئله ما الفرق بین الاخباریین و المجتهد الجواب؛ انجام: و ممن صرح بذلك النوری رحمه الله فی کتبه لا سیما کتاب الاذکار و فیہ اشکال لان جواز العمل و استجاباه کلاهما فی الاحکام الخمسة الشرعیة فاذا استحب العمل بمقتضى الحديث، و الضعیف ثبت ذلك بالحديث الضعیف فی ذلك ینافی ما تقرر من عدم تثبت الاحکام

بی کا، تا: ۱۲۲۰ ق؛ ص ۳ (۳۸۳-۳۸۵) [ف: ۹-۵۸۹]

● الفرق بین الاخباریین و الاصولیین / اصول قه / عربی
al-farq bayn-al axbārīyīn wa-l uşūlīyīn

یزدی حائری، محمد باقر بن مرتضی، ۱۲۳۹ - ۱۲۹۸ قمری

yazdī hā'erī, mohammad bāqer ebn-e morteza (1824 - 1881)

در فروق اصلی و مهمی که بین اخباریان و اصولیان می‌باشد و اثبات این که بین اینان فرق‌های اساسی است نه نزاعهای لفظی. این رساله مفصل به درخواست شیخ علی (؟) نگاشته شده است.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۴۰۸۲/۲

آغاز: الحمد لله الذی جعل للحق میزاناً فارقاً و نصب علی ما أُرَاد من العباد دلیلاً ناطقاً

فقط فرق اول؛ خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، بی تا؛ مصحح؛ جلد: تیماج، ۲ گک (۸۹-۹۰ پ)، اندازه: ۱۸×۱۱/۵ سم [ف: ۱۱-۹۵]

● الفرق بین الاخباریین و الاصولیین / اصول قه / عربی

al-farq bayn-al axbārīyīn wa-l uşūlīyīn

حسینی قزوینی، رضا بن محمد علی، ق ۱۳ قمری
hoseynī qazvīnī, rezā ebn-e mohammad 'alī (- 19c)

تاریخ تألیف: ۲۵ ربیع الاول ۱۲۵۶ ق
در این رساله بیست و هفت فرق بین اخباری و اصولی را شمرده و دو فریده در پایان اضافه می‌کند.

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۳۷۲۰

آغاز: اعلم أنه قد وجدت فی بعض الرسائل فی بیان الفرق بین المجتهدین و الاخباریین وجوهاً یحسن الإشارة إليها؛ انجام: لما عرفت من عدم استقامة تلك الانظار الفاسدة و الافکار المتفرقة و الحمد لله أولاً و آخراً

خط: نستعلیق، کاتب = مؤلف، تا: ۱۲۵۶ ق؛ جلد: گالینگور قهوه‌ای، ۴ گک، ۲۴ سطر، اندازه: ۲۲×۱۵/۵ سم [ف: ۱۰-۱۱۹]

● الفرق بین الاخباریین و الاصولیین / اصول قه / عربی
al-farq bayn-al axbārīyīn wa-l uşūlīyīn

قم؛ مرعشی؛ شماره نسخه: ۱۰۱۰۲/۱

خط: نسخ، کا: شیخ علی بن عباس بحرانی، تا: ۱۲۷۳ ق؛ مصحح؛ کاغذ: فرنگی نخودی، قطع: وزیر [میراث شهاب: س ۸ ش ۲-۲۱]

● الفرق بین الاخلاص و الصدق / عرفان و تصوف / عربی
al-farq bayn-al ixlāṣ wa-ṣ ṣīdḡ

فهرستگان نسخه‌های خطی ایران (فخا)؛؛ جلد بیست و سوم؛ به کوشش، مصطفی درایتی؛ تهران

DIA 276261

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران ۱۳۹۱/۲۰۱۳

8.1 Baghdad Mysticism Goes its Own Way: Junayd and His Contemporaries

Non-Mu‘tazilite Sufism had existed in Baghdad for some time. We have presented the example of Bishr al-Ḥāfi;¹ Ibn Ḥanbal had great respect for him.² However, ‘the barefoot one’³ had come from among the undeserving poor,⁴ while now the bourgeoisie went the same way. Muḥāsibī’s pupil Junayd (d. 298/911) was the son of a merchant who had dealt in bottles or crystal (*qawārīr*); he himself was said to have traded in raw silk.⁵ He appears to have grown up in the house of his uncle Sarī al-Saqāṭī (d. 253/867) and listened to religious conversations on topics of the mystic ‘scene’ from a tender age.⁶ He studied Islamic law, not with the Ḥanafites but in Shāfi‘ī’s school like Muḥāsibī; his teacher was one Abū Thawr (d. 240/854).⁷ At only twenty years of age, presumably shortly before his teacher’s death, he had completed his education to such a degree that he was able to pronounce legal expert opinions in the latter’s name.⁸ Later, too, he would take care to ‘interweave’ his mystic ideas with hadith,⁹ which, however, he did not quote in his own writings. He believed much more firmly than Muḥāsibī that mystical ideas were autonomous. His style was involved and idiosyncratic; he reported experiences that had not so far been put into words. It was said that Ibn Kullāb was unable to follow his deliberations even after a number of repetitions, but that even so – or possibly for that reason – he recognised Junayd’s superiority.¹⁰ This is chronologically improbable and psychologically untenable,¹¹ but it demonstrates how the ‘mutation’ in Shāfi‘ī’s school would later be judged in mystic circles.

1 See vol. III 113ff.

2 Cf. the quotation from Ibn Ḥanbal’s *K. al-wara’* in Abū Ṭālib al-Makkī, *Qūt al-qulūb* 11 278, 6f./transl. Gramlich III 659f.

3 Regarding the meaning of the sobriquet cf. Jarra in: *Der Islam* 71/1994/191ff.

4 This is probably also true of his older contemporary Ma‘rūf al-Karkhī (d. 200/815). Ibn al-Jawzī later collected his *Manāqib* – with limited success (ed. Ṣādiq Muḥammad al-Jumaylī in: *Mawrid* 9/1980, issue 4, p. 609ff.); cf. also GAS 1/637, and EI² VI 613f.

5 TB VII 241, 15f.; the family came from Nihāwand in Iran.

6 Ibid. 244, 20ff.; as the *nisba* says, he had been a seller of cheap homewares, but had changed career in a kind of midlife crisis at the suggestion of Ma‘rūf al-Karkhī. He was friends with Bishr al-Ḥāfi. Regarding him cf. Tawfiq Ben ‘Āmir, *Al-Sarī al-Saqāṭī wa-nash‘at al-madras al-Baghdādiyya fī l-taṣawwuf*, in: *Ḥawliyyāt Tūnis* 16/1978/187ff., and B. Reinert in: EI² IX 56ff.

7 Regarding him cf. GAS 1/491, and Schacht in EI² I 155.

8 TB VII 242, 15ff.

9 Ibid. 243, 10f.

10 Qushayrī, *Risāla* 181, 15f./transl. Gramlich 537f.

11 Baghdādī, *Uṣūl al-dīn* 309, 14f., calls Junayd Ibn Kullāb’s pupil.